

NOTATKA SYNTETYCZNA

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego USA

5 grudnia 2025 r. Biały Dom opublikował nową Strategię Bezpieczeństwa Narodowego USA, podpisaną przez prezydenta Donalda Trumpa (z datą: listopad 2025 r.). Dokument zapowiada fundamentalną przebudowę podejścia Stanów Zjednoczonych do świata. W Strategii zredefiniowany został interes narodowy USA, poprzez przesunięcie akcentu z globalnego zaangażowania na ochronę suwerenności, odbudowę siły wewnętrznej i koncentrację na rywalizacji mocarstw – przede wszystkim z Chinami. W Strategii odrzuca się założenia liberalnego porządku międzynarodowego, kładąc nacisk na realizm, selektywne zaangażowanie i wymuszoną odpowiedzialność sojuszników za ich własne bezpieczeństwo. Wprowadza się także rewolucję geoeconomiczną opartą m.in. na reindustrializacji, dominacji energetycznej i odbudowie bazy militarnej USA. Dokument ma daleko idące konsekwencje dla Europy i Polski: przesuwając ciężar odpowiedzialności za bezpieczeństwo na państwa regionu, zwiększa strategiczne znaczenie naszej części Europy, otwiera przed Polską nowe szanse, ale i wymusza większą samodzielność obronną¹.

- Strategia Bezpieczeństwa Narodowego USA z 2025 roku należy do najbardziej znaczących dokumentów strategicznych ostatnich dekad. Dokument ten odrzuca dotychczasowe założenia dominujące w polityce Stanów Zjednoczonych od końca zimnej wojny – przede wszystkim ideę, według której USA pełnią rolę gwaranta globalnego porządku liberalnego oraz strażnika stabilności rozumianej w kategoriach uniwersalistycznych.
- Strategia oparta jest na kilku kluczowych zasadach i priorytetach. Wśród zasad wymienia się: zawężenie definicji interesu narodowego; wymuszanie pokoju poprzez siłę; skłonność do powściągliwości strategicznej w sprawach dotyczących innych narodów; elastyczny realizm w kwestii tego, co jest możliwe i pożądane w relacjach z innymi państwami; prymat państw narodowych w stosunkach międzynarodowych; ochronę suwerenności; utrzymywanie równowagi sił w wymiarze globalnym i regionalnym; priorytetowe traktowanie własnych pracowników; sprawiedliwe traktowanie USA; rozwój i promowanie kompetencji. Wśród priorytetów strategicznych wymienione zostały: zakończenie epoki masowej migracji w wymiarze globalnym; ochronę podstawowych praw i wolności USA; sprawiedliwy podział ciężarów i kosztów związanych z utrzymywaniem porządku światowego; dążenie do porozumień pokojowych; rozwijanie bezpieczeństwa gospodarczego.

Nowe spojrzenie na interes narodowy USA

- U podstaw Strategii znajduje się założenie, że Ameryka przez dziesięciolecia angażowała się w zbyt szeroką gamę działań, które nie przynosiły jej strategicznych korzyści. W dokumencie dokonuje się więc fundamentalnego cięcia: interes narodowy USA zostaje zawężony i zdefiniowany w sposób bardziej instrumentalny. Obejmuje on przede wszystkim ochronę suwerenności, bezpieczeństwo terytorialne, stabilność wewnętrzną, kontrolę migracji oraz zachowanie przewagi gospodarczej i technologicznej.

¹ Strategia Bezpieczeństwa Narodowego USA będzie przedmiotem dalszych analiz BBN.

- W tym ujęciu świat nie jest postrzegany jako wspólnota państw, które łączy wspólny „projekt demokratyczny”, lecz jako mozaika suwerennych podmiotów, z których każdy ma prawo do własnych interesów i własnej drogi rozwoju. Stany Zjednoczone otwarcie stwierdzają, że nie będą próbowały narzucać innym państwom modeli społecznych ani politycznych. Oznacza to odejście od polityki interwencjonizmu w obronie wartości, która definiowała dotychczasowe działania kolejnych administracji USA.
- W Strategii kładzie się nacisk na odnowę samej Ameryki – zarówno jako państwa, jak i wspólnoty narodowej. Bezpieczeństwo i siła USA mają mieć swoją podstawę nie w globalnym systemie instytucjonalnym, lecz w kondycji wewnętrznej narodu. W centrum znajduje się odbudowa klasy średniej, reindustrializacja, dominacja energetyczna, a także rekonstrukcja spójności kulturowej.

Pokój przez siłę i nowa dyplomacja USA

- Jednym z najbardziej charakterystycznych aspektów Strategii jest powrót do doktryny „Pokój przez siłę”, lecz w wersji o wiele bardziej dynamicznej niż w przeszłości. USA deklarują, że będą dysponować najsilniejszą armią świata, nie po to jednak, aby prowadzić kosztowne wojny ekspedycyjne, lecz aby uniemożliwiać ich wybuch tam, gdzie mogłyby zaszkodzić interesom amerykańskim.
- Siła militarna USA ma być narzędziem nie tylko odstraszenia, lecz także wpływu politycznego. Strategia przedstawia wizję Ameryki jako państwa zdolnego do wygaszania konfliktów poprzez aktywną dyplomację wspartą przewagą siłową. Jest to dyplomacja transakcyjna: USA nie chcą administrować światem, ale chcą móc przechylać szalę tam, gdzie zbyt duża niestabilność mogłaby zagrozić ich bezpieczeństwu lub pozycji gospodarczej.
- W przeciwieństwie do wcześniejszych epok USA nie widzą swojej roli w prowadzeniu „długich wojen”, nie dążą do rekonstrukcji państw po upadkach reżimów, nie chcą inżynierii społecznej na globalną skalę. Świat jest – według autorów Strategii – zbyt złożony, a taka polityka – zbyt kosztowna.

USA vs globalny system gospodarczy

- Jednym z najbardziej przełomowych elementów Strategii jest jej część ekonomiczna. USA deklarują, że utrzymanie ich pozycji globalnej wymaga fundamentalnej przebudowy gospodarki – zarówno własnej, jak i globalnej. W dokumencie pojawia się kilka kluczowych osi tej transformacji:
 - (a) reindustrializacja USA – Ameryka nie chce już polegać na globalizacji w dotychczasowej formie. Produkcja ma wrócić do kraju, a bezpieczeństwo gospodarcze – stać się filarem bezpieczeństwa narodowego;
 - (b) dominacja energetyczna – USA ogłaszają koniec polityk klimatycznych opartych na redukcji emisji jako priorytecie strategicznym. Energia ma być tania, obfita i stanowić narzędzie wpływu. Eksport amerykańskiej energii ma być źródłem potęgi USA. W tym kontekście USA stają się konkurentem, a nie promotorem unijnej polityki klimatycznej;
 - (c) odbudowa bazy przemysłu obronnego – w dokumencie stwierdza się, że przewaga militarna USA wymaga masowej odbudowy zdolności produkcji zbrojeniowej. To zapowiedź największego od zimnej wojny wzmocnienia przemysłu obronnego;
 - (d) nowa rola dolara i finansów – z zapisów Strategii można wnioskować, że hegemonia finansowa USA w świecie nie jest gwarantowana. USA zamierzają ją utrzymać poprzez integrację rynków kapitałowych krajów rozwijających się z systemem amerykańskim oraz dominację w technologiach finansowych. W tym kontekście decydujące znaczenie dla USA ma region Indo-Pacyfiku. USA stawiają sobie za cel nie tyle powstrzymanie Chin w sensie klasycznym, co utrzymanie przewagi technologicznej i kontroli nad kluczowymi segmentami globalnych łańcuchów dostaw. Tajwan staje się nie tylko kwestią strategiczną, lecz cywilizacyjną – produkowane tam mikroprocesory to fundament światowej gospodarki.

Hierarchizacja regionów świata

- Strategia wyznacza jasną hierarchię regionów, wskazując, gdzie USA zamierzają koncentrować swoją uwagę, środki i siłę polityczną. To odejście od wcześniejszego podejścia, w którym USA starały się utrzymywać równomierną obecność globalną. Dokument wyróżnia pięć kluczowych regionów, z których każdy pełni odmienną funkcję w amerykańskiej wizji ładu międzynarodowego:

- 1) Indo-Pacyfik – region najwyższego priorytetu – to strategiczne centrum globalnej rywalizacji USA z Chinami. Autorzy dokumentu wskazują na Indo-Pacyfik jako obszar, gdzie rozstrzygnie się przyszły układ sił w wymiarze globalnym. USA skupiają tam swoje wysiłki wojskowe, gospodarcze i technologiczne, starając się utrzymać swobodę żeglugi, wspierać sojuszników i powstrzymać ekspansję Chin. Tajwan jest tu kluczowym punktem zapalnym, a pierwszy łańcuch wysp – geostrategicznym fundamentem odstraszenia².
- 2) Półkula Zachodnia – Ameryka deklaruje odnowienie i wzmocnienie Doktryny Monroe’a, uznając półkulę (Zachodnią Hemisferę) za obszar, w którym żadne zewnętrzne mocarstwo nie może uzyskać wpływów. Priorytetem jest eliminacja ingerencji Chin i Rosji, walka z kartelami oraz kontrola migracji. Region ma być również miejscem relokacji produkcji i budowy bezpiecznych łańcuchów dostaw. USA chcą tu pełnej dominacji, traktując obie Ameryki jako część swojej strategicznej głębi.
- 3) Europa jest w Strategii przedstawiona jako kluczowy, lecz poważnie osłabiony partner. Autorzy dokumentu wskazują na głębokie procesy erozji wewnętrznej, które podważają stabilność kontynentu: dramatyczny spadek dzietności i starzenie się populacji, kryzys tożsamości i więzi społecznych, a także niekontrolowaną migrację, która w ocenie USA osłabia spójność narodową i generuje napięcia polityczne. USA wyrażają sceptycyzm wobec roli Unii Europejskiej, argumentując, że jej technokratyczne zarządzanie, centralizacja i nadregulacja ograniczają zdolność państw do reagowania na zagrożenia oraz osłabiają suwerenność. Europa jawi się jako obszar bogaty, ale politycznie kruchy i demograficznie ulegający szybkiemu osłabieniu.

W Strategii podkreśla również strukturalny kryzys europejskich zdolności obronnych. Mimo bogactwa i potencjału gospodarczego Stary Kontynent nie zbudował adekwatnej siły militarnej, pozostając w znacznym stopniu zależnym od USA. Brak interoperacyjności, niewystarczające zapasy sprzętu, niska gotowość bojowa i słaba baza przemysłowa powodują, że Europa nie jest w stanie samodzielnie zarządzać zagrożeniami, co uwidoczniła wojna w Ukrainie. USA wskazują, że przedłużający się konflikt obnaża polityczne podziały Europy oraz jej niezdolność do długotrwałego wsparcia wysiłku wojennego, co w przyszłości może ograniczyć jej rolę jako wiarygodnego filaru NATO i sojusznika USA.

Polityka USA wobec Europy będzie realizowana przede wszystkim w następujących obszarach: przywrócenia warunków stabilności wewnątrz Europy oraz stabilności strategicznej w relacjach z Rosją; umożliwienia Europie „stanięcia na własnych nogach” i funkcjonowania jako grupa zbieżnych, suwerennych państw, w tym poprzez przejęcie podstawowej odpowiedzialności za własną obronę; otwarcia europejskich rynków na amerykańskie towary i usługi; zakończenia „postrzegania NATO jako sojuszu permanentnie rozszerzającego się”; zachęcania Europy do

² Pierwszy łańcuch wysp to geostrategiczny pas wysp rozciągający się od Japonii, poprzez archipelag Riukiu i Tajwan, aż po Filipiny i Borneo, tworzący naturalną barierę oddzielającą Chiny od otwartego Oceanu Spokojnego. W ujęciu wojskowym i politycznym jest to linia obrony oraz projekcji siły USA i ich sojuszników w Indo-Pacyfiku. Kontrola nad pierwszym łańcuchem wysp umożliwia ograniczanie ekspansji morskiej Chin, utrzymanie swobody żeglugi na najważniejszych szlakach handlowych świata oraz skuteczne odstraszenie agresji, w tym prób zmiany *status quo* wokół Tajwanu.

Drugi łańcuch wysp to strategiczny pas archipelagów zachodniego Pacyfiku, obejmujący Mariany, Guam, Palau i wyspy Mikronezji, stanowiący drugą linię obrony i projekcji siły USA w Indo-Pacyfiku. Służy jako zaplecze operacyjne dla amerykańskich sił zbrojnych, wzmacniając ich zdolność do odstraszenia i reagowania na agresję wzdłuż pierwszego łańcucha wysp oraz zapewniając strategiczną głębię w rywalizacji z Chinami o kontrolę nad kluczowymi szlakami morskimi regionu.

podejmowania działań w celu zwalczania merkantylistycznej nadmiernej zdolności produkcyjnej, kradzieży technologii, cybernetycznego szpiegostwa i innych wrogich praktyk gospodarczych. USA podkreślają potrzebę odbudowy europejskiej „civilizational confidence” (pewności cywilizacyjnej lub zaufania cywilizacyjnego).

W tej diagnozie wyraźnie wyróżniają się „zdrowe państwa Europy Środkowej, Wschodniej i Południowej”, które są przedstawione jako bardziej stabilne, odporne i zdeterminowane w sprawach bezpieczeństwa. W Strategii sugeruje się wzmacnianie tych państw poprzez więzi gospodarcze, sprzedaż uzbrojenia, współpracę polityczną oraz wymianę kulturową i edukacyjną.

- 4) Bliski Wschód – USA przechodzą od modelu intensywnej interwencji do modelu utrzymywania równowagi sił przy minimalnym zaangażowaniu własnym. Priorytetami są bezpieczeństwo Izraela, kontrola szlaków energetycznych oraz zapobieganie odrodzeniu się terroryzmu. W dokumencie podkreśla się, że region ma stać się przestrzenią współpracy gospodarczej (AI, atom, obronność), a nie kosztownych kampanii wojennych. Kluczowym elementem jest także ograniczenie wpływów Iranu.
- 5) Afryka jest postrzegana jako kontynent przyszłych możliwości gospodarczych, szczególnie w sektorze energii i minerałów krytycznych. USA chcą odejść od modelu opartego na pomocy rozwojowej na rzecz inwestycji i budowy długofalowych partnerstw. Jednocześnie w Strategii wskazuje się na konieczność stabilizowania wybranych państw, przeciwdziałania ekspansji Chin oraz ograniczania wrogiej aktywności terrorystycznej, przy unikaniu wieloletnich misji wojskowych.

Link do dokumentu:

<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf>